

angl. *symbolic equation* i *symbolization*, a la *Rev Cat de Psicoanàlisi* 1, vol. 2, s. v.

Simbomba, simbomber, simbombo, V. *samfana* *Simbori*, V. *cimbóri* *Simeneia*, V. *xemeneia* *Siment*, V. *ciment* *Simental*, V. *semental* (SEMBRAR) *Simenteri*, V. *cementiri* *Simenya* («*cimenya*: classe de llit, Atzaneta», Griera, *RLR* v, 233: evident errada de còpia per *camenya*, *CAMA*, *DECH* 1, 55ss. i n. 8) *Simetria*, *simètric*, V. *metre* *Simfisi*, V. *físic* *Simfonia*, *simfonia*, *simfònic*, *simfonista*, V. *samfana*

SIMI, del ll. *sīmīus* 'simi, mona'. □ 1ª doc: Llull.

«Déjús l'arbre havia un *simi*, qui havia posada lenya sobre una luerna, car cuydave's que fos foc, e bufava en aquella lenya per entenció que faés foc en què s calfàs», Llull (*Merav*, *NCl* II, 151). Sempre va sofrir forta concurrència per part de *BOGIA/bogiot* i, més tard, de *mona*; en el *Blanq*, on conta el mateix apòleg, posa *bogia*. N'importaven d'Algèria pel port de Bugia, d'on l'altre nom; per això figura, consignat els drets que pagava, en diverses lleudes o revess ross: «*simi* o *bogia* o *maymon*, cascun 6 drs» a 1284 (*RLR* IV, 376); també junt amb *bogia* en una altra de 1295 (*InuLC*). Per a les altres formes romàniques veg *SI-MIO* (*DCEC/DECH*) i Baist, *ZFSL* XLVII, 186ss. Algun cop s'han usat en català la forma fr. *singe* i la cast. o llatinitzant *símio* [Lab. 1840].

DERIV.: *Simia* (Llull), d'ús molt més limitat que *simi*, car molt sovint s'han aplicat, tant *simi* com *mona* i *mico*, per a tots dos sexes. + *Simiejar* l'admet Fabra, en la seva gramàtica pòstuma de 1948 (§ 150II, a) posant-lo entre *bèstia/bestiejar* i *ciutat/ciutadejar*, com a derivat de *simi*, segurament en un sentit com el del fr. *singer* 'estrafar, imitar, estergir, escarnir'. *Simiesc* *Simot* (Arles, *DAG*). *Semenot* espècie de simi mític que diuen s'apareix baixant per la xemeneia (d'on la forma del nom, contaminada amb aquest mot).

Simil, *similança*, *similar*, *similicadència*, *similitud*, *similitudinar*, *similor*, V. *semblar* *Simineia*, V. *xemeneia* *Simot*, V. *simi*

SIMITARRA, passa per ser d'origen persa, però és difícil, perquè no existeix en àrab, ni és més antic i arrelat a les llengües d'Espanya que a les altres europees, i que vingui del mot persa *šimīr* (que se sol donar com a ètmon) és impossible fonèticament; tanmateix no és inversemblant que vingui d'aquells països, perquè hi ha mots semblants en llengües irànies, i es pot suposar que sigui un compost *šam-i tarr*, format en un dialecte irani amb el sentit literal de 'espasa de vara', 'espasa en forma de vara (corbada)'; si bé resta ben incert, perquè hauria de ser un mot avui antiquat pertot en aquelles terres, merament suposat, o bé el resultat d'una confusió entre mots afins als que citem □ 1ª doc: 1481.

«Ab la *semítara* a la mà, volia l matar» figura segons el *DAG* en la *Hystoria de Alexandre* per Quinto Cúrcio Ruffo, traduïda per Luis de Fenollet, impresa a Bna. el 1481 (dada que *AlcM* duplica per un malen-

tès). Que no devia ser un mot gaire generalment conegut en català s'endevina pel fet de no estar recollit no sols pels diccs. de rims de fi S. XIV, sinó tampoc inclòs en lèxics fins a OPou: «*cimitarra* incurvus gladius; acinax, -acis» (*TbPu*, 173)· en efecte si bé figura «*cimitarra*, cuchillo de turcos acinacis» en el dicc. cast-llatí de Nebrixa, Fr. G. Busa en adaptar aquest llibre al català el 1507, el va ometre, és clar que mots d'aquesta mena no es divulgaven de pressa i els indicis són que Busa era home de l'interior del Princ., potser muntanyenc. A penes cal dir que sempre ha passat per arma pròpia d'incursors mahometans, com ho han estat sobretot els turcs: «Bé ho faran prou los moros si 's vol matar: / no'ls mancan *cimitarres*, los sobran darts, / y de llances se'n veuen tot un canyar», *Canigó* VIII, 30

En les altres llengües europees el sentit i la cronologia del mot són pràcticament iguals als que té en català: port. *cimitarra* [*camitarra*, 1529], cast. *cimitarra* [1495, Nebr.], fr. *cimeterre* [fi del S. XV], it. *scimitarra* [S. XVI], angl. *scimitar* [1548, accentuat pels uns a la *i*, per altres, almenys amb accent secundari, a la *a*]. En canvi, no hi ha res de semblant en àrab.

En els meus diccs etim de la llengua veïna, vaig estudiar a fons el problema etimològic, ampliant-ho encara i modificant-ho bastant en el *DECH* (II, 81a-82b). No tindria sentit repetir aquella llarga argumentació, ben documentada i amb crítica bibliogràfica. Resumeixo uns pocs punts bàsics: el persa mod. *šamīšer* que hom ha donat generalment com a ètmon és sens dubte un mot antic i arrelat en aquella llengua, de formació allí ben explicada: fonts ben serioses li donen precisament el sentit de 'simitarra'.

No fa tant l'autoritat més moderna, d'un especialista tan savi com Nyberg, en definir-lo simplement com 'espasa' («sword»), però el documenta ja en la varietat més antiga de pelví (irani mitjà) en la mateixa forma; bona comprovació de la seva formació irànica la forneix un altre compost de *šer* pelví *šifšer* 'destral de dos tallants', i aquest sí que va passar a l'àrab en un sentit figurat (*šifšir* «middleman»), Nyberg (*Pahlavi Handbook*, 184a i 186b), cf. cat ant. *destral* 'alcavota'. El primer component és el mot indo-iraní representat pel scr. *šamyah* 'bastó', ave *samī-* 'part del jou', ossetí *sæmæn* 'eix', 'pern'. I una forma arcaica de *šamīšer* ja existia en el S. I d. C., puix que Flavius Josefus anomena la *σαμψήρα* parlant d'una espasa de luxe portada a Palestina.

És evident que *šmitarra* fonèticament no pot sortir d'això. Però tot plegat ens fa pensar que potser es tracta d'un compost que aquest mateix *šam-* 'bastó', 'vara' vagi formar amb un altre mot. Aquest podria ser un terme que es documenta amb el sentit d'«espasa» en un gran nombre de llengües de l'Índia i de l'Àsia Menor: en unes, com el sànscrit, en compostos, en altres en forma simple, com el dravídic *tarrī* 'espasa', representat de més a més en armeni, afganès, munda, hindi i nepalí. En el *DECH* he emès, doncs, la sospita que es tractés d'un compost irani *šam-i tar(š)* format amb el comentat *šam* més aquest mot, units